

Asia: VN/11423/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaiksi

Taustatiedot

Vastaajatahon virallinen nimi

Turun kaupunki

Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Marika Ahonen, Maija Santamaa

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Marika Ahonen

marika.ahonen@turku.fi

040-1986474

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko lain soveltaminen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuussa oleviin tahoihin riittävä (1 §, 4 § 1 kohta)?

Kyllä

2. Onko lain soveltaminen samanlaisena kaikkiin palveluntuottajiin niiden oikeudellisesta muodosta ja toiminnan tarkoituksesta huolimatta perusteltu ratkaisu (1 §, 4 § 2 kohta)?

Kyllä pääosin [Eryteisesti pienillä palveluntuottajilla korostuu ohjauksen tarve rekisteröintivaiheessa. Riittävällä resurssilla ohjaukseen ja neuvontaan voidaan vähentää riskejä potilas- ja asiakasturvallisuuden vaarantumiseen ja tarvetta reaktiiviselle valvonnalle.]

3. Parantavatko palveluntuottajalle ja toiminnalle asetetut edellytykset asiakas- ja potilasturvallisuutta (2 luku, 16 §)?

Ei kaikilta osin [On erittäin hyvä, että toiminnalle asetetut edellytykset määritellään selkeästi ja ulotetaan koskemaan myös alihankintana tuotettua palvelua. Pykälän 2 momentin kohdat 9-12: Mainittuja tietoja ei tarvitse toimittaa rekisterinpitäjälle, vaan pelkkä ilmoittaminen niiden laatimisesta riittää. Yksiköissä, joissa ei vaadita ennakkotarkastusta ja palveluntuottaja voi aloittaa toiminnan jo rekisteröinnin jälkeen, etukäteisvalvonta jää heikoksi. Kyseessä on ennako- valvonnan kannalta keskeisistä asiakirjoista: omavalvontasuunnitelma, tietoturvasuunnitelma, lääkehoito- suunnitelma, valmius- ja jatkuvuudenhallintasuunnitelma kriisi- ja häiriötilanteiden varalta. Rekisteröinti-vaiheessa tällä hetkellä korostuu palveluntuottajien ohjaus ja neuvonta ja tältä osin on vaarana, että esim. palveluntuottajan ja vastuuhenkilön näkemystä omavalvonnasta ei voida riittävällä tavalla varmistaa. Palvelun käynnistämisen vaiheessa valvonnan painottaminen ainoastaan palveluntuottajan omavalvontaan vaarantaa asiakasturvallisuutta.]

4. Vähentääkö palveluntuottajan ja sen palveluyksiköiden erillinen rekisteröinti, palveluyksiköiden siirtokelpoisuus ja riskiperusteinen hyväksymismenettely palveluntuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä (16 §, 21 §)?

Kyllä pääosin [Rekisteröintivaiheen työ poistuu hyvinvointialueelta/ kunnilta ja tältä osin päällekkäinen kunnissa tehtävä työ vähenee. Samalla poistuu kuitenkin iso osa ohjauksellista työtä ja riskinä on, että reaktiivisen valvonnan osuus valvontaviranomaisessa lisääntynee, mikäli riskiperusteisessa arvioinnissa ei ole tavoitettu samoja näkökulmia, joita olisi saatu palveluntuottajan ennakkotarkastuksessa. Valvontaan käytettävissä oleva viranomaisresurssi ei voi estää ennakkotarkastusten tekemistä. Lastensuojelun ympärivuorokautisen sijaishuollon osalta riskinä on myös lapsikohtaisen valvonnan määrän kasvu. Palvelunjärjestäjän suorittamaan omavalvontaohjelman toteuttamiseen ja sopimusten valvontaan vaadittaisiin nykyistä enemmän resursseja.]

5. Vähentääkö yhteisen palveluyksikön käyttömahdollisuus palveluntuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä ja parantaako se mahdollisuuksia valvoa toimintaa kokonaisuutena (4 § 6 kohta, 22 §)?

Ei kaikilta osin [Esityksessä palveluntuottajalla on vahva vastuu omavalvonnasta. Yhteisen palveluyksikön käyttöönotto siirtää viranomaisen valvontavastuuta merkittävästi valtuutetulle palveluntuottajalle. Huolena on, voiko valtuutettu palveluntuottaja vastata edustamiensa palveluyksiköiden omavalvonnasta riittävällä tasolla ja välittykö palveluyksikkökohtainen tieto vastaavasti riittävällä tasolla valvovalle viranomaiselle ja palvelunjärjestäjälle. Toisaalta suurten palveluntuottajien osalta käytäntö yhdenmukaistaa laatua sisäisesti ja esitys vähentää hallinnollista työtä.]

6. Onko valtuutetun palveluntuottajan käsite ja tehtävät perusteltuja (4 § 6 kohta, 22 §)?

Kyllä pääosin [Ks. myös kohta 5. Mikäli valtuutettu palveluntuottaja edustaa muita palveluntuottajia suhteessa valvovaan viranomaiseen kaikissa asioissa, valtuutetun palveluntuottajan tiedonsaantioikeus on suuri. Reaktiiviseen valvontaan liittyvissä asioissa valtuutetulla palveluntuottajalla saattaa olla liian suuri tiedonsaantioikeus suhteessa yksittäiseen asiakkaaseen. Valtuutetun palveluntuottajan käsite ja tehtävät ovat perusteltuja, kun taustaorganisaatio on yhteinen. Valtuutetun palveluntuottajan edustaessa eri taustaorganisaatioiden palveluntuottajista koostuvaa yhteistä palveluyksikköä riskejä on enemmän.]

7. Onko valtuutetun palveluntuottajan käsitteelle muita vaihtoehtoja?

Ei kantaa

8. Onko palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan omavalvontaa koskevat säännökset riittävät (4 luku)?

Kyllä pääosin [Palvelunjärjestäjän käyttäessä julkisia, yhtiöitetyjä palveluntuottajia, sopimusrikkeistä sanktioiminen sopimussakoin ja hinnanalennuksin on täsmennystä vaativa asia. Ilmoitusvelvollisuus: Epäkohtia yritetään lakiesityksen mukaan korjata pitkälti omavalvonnallisesti ja olennaisesti asiakasturvallisuutta vaarantavat epäkohdat ilmoitetaan palvelunjärjestäjälle ja valvontaviranomaiselle. Em. käytäntö voi sisältää riskin, että epäkohtia käsitellään liian pitkään omavalvonnallisesti ja olennaisen epäkohdan ilmoittamisen rajaa pidetään korkealla. Palvelunjärjestäjän omavalvontaohjelman sisältöjen ja riskienhallinnan keinojen tulee näkyä myös palvelunjärjestäjän tekemissä sopimuksissa palveluntuottajien kanssa, siten palvelunjärjestäjän ohjauksella olisi yhteys myös palveluntuottajien omavalvontaan. Keskeistä on erityisesti koko sopimuksen voimassaolon ajan tapahtuva palvelutuotannon toteutumisen ohjaus ja valvonta. Palvelunjärjestäjän ja valvontaviranomaisen yhteistoiminta epäkohtiin liittyen vaatii tarkennusta. Palvelunjärjestäjälle on asetettu merkittävä vastuu omavalvontaan, epäselväksi jää, mitkä ovat palvelunjärjestäjän tosiallisesti keinot toteuttaa palveluntuottajien valvontaa. Asia vaatii selventämistä.]

9. Ovatko valvontaviranomaisen keinot riittävät asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta (5 luku)?

Kyllä pääosin [34 §. pykälän 2 momentin mukaan palvelunjärjestäjän olisi ilmoitettava palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenneistä epäkohdista ja puutteista välittömästi palveluja valvovalle valvontaviranomaiselle, jos ne ovat olennaisesti vaarantaneet asiakas- ja potilasturvallisuutta. Epäkohtien ja puutteiden määrittely ja menettelytapojen yhdenmukaisuus on välttämätöntä sekä asiakasturvallisuuden turvaamiseksi että palveluntuottajien tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi.]

10. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaista?

Vastuuhenkilön käsite ja tehtävä näyttäytyvät epäselvinä suhteessa nykyiseen lakiin. Nykyisen lain ja menettelyn mukaan palveluissa on odotettu vastuuhenkilöltä tosiasiallista vastaamista toiminnasta. Työn-tekijän, vastuuhenkilön, palveluntuottajan ja valtuutetun palveluntuottajan ketju on pitkä, kun epäkohtia selvitetään omavalvonnallisesti. Tärkeää on turvata tiedon liikkuminen valvontaviranomaiselle ja palvelun-järjestäjälle saakka.

Hallituksen esityksen mukaisen valvontalain tavoitteena on turvata laadukkaat, yhdenmukaiset ja turvalliset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Lain myötä yksityiset ja julkiset palveluntuottajat asettuvat valvonnan kohteina tasavertaisiksi ja niitä koskevat edellytykset ja menettelyt. Valvontaviranomaisia ovat uuden lakiluonnoksen mukaisesti aluehallintovirastot sekä Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira. Valvontalaki painottaa voimakkaasti omavalvontaa. Myös hyvinvointialueiden yksityisiä palvelun-tuottajia koskeva valvonta on lakiesityksen myötä osa hyvinvointialueiden toteuttamaa omavalvontaa. Hyvinvointialueen edustaja ei ole lain myötä valvontalain tarkoittama valvontaviranomainen, vaan toteuttaa valvontatehtävässään hyvinvointialueen hankkimiansa ja tuottamiensa palveluiden omavalvontaa. Toteutuessaan valvontalaki yhdenmukaistaa ja keventää rekisteröintivaiheen valvontaprosesseja. Laki-esitys siirtää nykyisten ilmoitustenvaaraisten palveluiden perustamiseen liittyvän tehtävän kunnista valvontaviranomaisille. Myös tarkastuskäyntejä perustettaviin yksiköihin vähennetään ja toteutuvat käynnit suunnataan erikseen arvioitaviin korkeamman riskin palveluihin. Onnistuneen

omavalvonnan lisäksi tarvitaan systemaattista ja laajaa valvontaviranomaisen toteuttamaa ennakkollista ja suunnitelmallista ohjaista ja valvontaa.

Ahonen Heli

Turun kaupunki / hyvinvointitoimiala - Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus, perhe- ja sosiaalipalvelut, lastensuojelun ympärivuorokautiset palvelut ja lapsiperheiden ja aikuisten ilmoituksen varaiset palvelut